

JA-101

January-2018

B.Ed., Sem.-I

**B-104 : Sanskrit
(Pedagogy of School Subject)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

All questions are compulsory.

(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

Options are internal.

(3) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંક પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

Marks to the right indicate total marks of the questions.

1. (A) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 8
Answer any **two** questions out of **three** :
- (1) ભારતના સાંસ્કૃતિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં સાંસ્કૃતિક દષ્ટિએ સંસ્કૃતનું મહત્ત્વ સમજાવો.
Explain the importance of 'Sanskrit' in the cultural perspective of India.
- (2) ભાવાત્મક એકતા સાધવામાં સંસ્કૃત ભાષાની ઉપયોગિતા જણાવો.
State the utility of Sanskrit for development of emotional integration.
- (3) સંસ્કૃત પંચની ભલામણો જણાવો.
Write the recommendations of Sanskrit Punch.
- (B) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો : 6
Answer any **one** question out of **two** :
- (1) ભારતીય ભાષાઓના વિકાસમાં સંસ્કૃતનું વિશિષ્ટ પ્રદાન જણાવો.
Mention the contribution of Sanskrit in the development of Indian Languages.
- (2) સંસ્કૃત શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ જણાવી, કોઈપણ બેના વિશિષ્ટ હેતુઓ લખો.
State the general objectives of teaching Sanskrit and give the specific objectives of any two.
2. (A) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 8
Answer any **two** questions out of **three** :
- (1) ધોરણ-8નો કોઈ એક ગદ્ય એકમ પસંદ કરી વિષયાભિમુખ કૌશલ્યનો માઈક્રોટીચીંગનો પાઠ તૈયાર કરો.
Selecting any one prose unit from Std.-8 draw a lesson – plan for the skill of Set Induction.
- (2) ધોરણ-8નો એક સંસ્કૃત એકમ પસંદ કરી, બે અનાત્મલક્ષી કસોટી તૈયાર કરો.
Select the unit of Std.-8 in Sanskrit and prepare two objectives type test.
- (3) પ્રશ્નપ્રવાહિતા કૌશલ્ય એટલે શું ? તેના ઘટકો જણાવો.
Discuss the meaning and various factors of the skill of fluency in questioning.

(B) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો :

6

Answer any **one** question out of **two** :

(1) ધોરણ-8 સંસ્કૃતમાંથી કોઈ એક એકમ પસંદ કરી નીચેના મુદ્દાના સંદર્ભમાં પાઠ આયોજન નોંધ તૈયાર કરો.

(a) વિશિષ્ટ હેતુઓ (b) શૈક્ષણિક મુદ્દાઓ (c) કા.પા. કાર્ય

Select any one unit from the text book of Sanskrit Std.-8 and draw a lesson plan keeping in mind the following points :

(a) Specific objectives

(b) Teaching points

(c) B.B. work

(2) માઈક્રોટીચિંગની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, તેના સોપાનો સમજાવો.

Explain the concept of Micro-teaching and State its steps.

3. (A) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

8

Answer any **two** questions out of **three** :

(1) માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો.

Translate into mother-tongue.

उष्ट्राणां हि विवाहेषु गीतं गायन्ति गर्दभाः ।

परस्परं प्रशंसन्ति अहो रूपम् ! अहो ध्वनिः ॥

माधुर्यमक्षरव्यक्तिः पदच्छेदस्तु सुस्वरः ।

धैर्यं लयसमर्थं च षडेते पाटका गुणाः ॥

(2) दरिद्राय धનं देयं જ્ઞાનં દેયં જડાય ચ ।

पिपासिताय पानीयं क्षुधिताय च भोजनम् ॥

टका धर्मः टका कर्मः टका हि परमं तपः ।

यस्य हस्ते टका नास्ति हाटके टकटकायते ॥

(3) ધાતુ, અંગ, આદેશ અને રૂપ એટલે શું ? ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

What is ધાતુ, અંગ, આદેશ and રૂપ ? Explain with illustrations.

(B) નીચેના બેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો :

6

Answer any **one** question out of **two** :

(1) સ્વર અને વ્યંજનનો તફાવત સ્પષ્ટ કરી, સંસ્કૃત ધ્વનિઓનો ઉચ્ચાર સ્થાન પ્રમાણે કોઠો દર્શાવો.

Clarify the difference between સ્વર and વ્યંજન, state the Sanskrit sounds according to their pronunciation place.

(2) नीचे आपेला इकराने आधारे संस्कृत प्रश्नना संस्कृतभां उत्तर लभो :

Read the extract and answer the question in Sanskrit :

ख्रिस्तस्य चतुर्थ्यां शताब्धामेव सुप्रसिद्धै बौद्धचार्यो स्थिरमति-गुणमती, जैनाचार्यः श्रीमल्लवादी सूरिः च अत्रैव विद्याव्यासंगं कुर्वन्त स्म । एतत् सूचयति यदत्र जैन-बौद्ध-दर्शनामपि अध्ययनं प्रचलति स्म । अत्र यथारुचि यथामति छात्राः अपठन् । प्रवेशार्थमत्रप्रवेशपरीक्षापि भवति स्म । तामुतीर्य एव अत्र छात्रस्य प्रवेशः शक्यः आसीत् । ख्रिस्तस्य पञ्चम्यां शताब्द्यां इदमुपनगरं मैत्रकाणां राजधानी आसीत् । मैत्रकाणां व्यवस्थानुसारम् अध्ययनस्य समाप्त्यनन्तरं वादसभायां शास्त्रार्थं भवति स्म । शास्त्रार्थे विभिन्नानां मतमतान्तराणां खण्डनमण्डनपूर्वकं विमर्शः भवति स्म । अनेकस्मै विजयिजनाय राजा पारितोषकरूपेण भूमिम् अयच्छत् । कदाचित् विजयिजनानां नामानि विद्यापीठस्य दारे उद्वंकितानि अभवन् ।

प्रश्नो :

- (1) वलभी विद्यास्थाने के-के बौद्धाचार्यो च जैनाचार्यः विद्याव्यासंगं कुर्वन्ति स्म ?
- (2) किम् उतीर्ण छात्राः अत्र प्रवेशं प्राप्नुवन्ति स्म ?
- (3) ख्रिस्तस्य पञ्चम्यां शताब्द्यां वलभी केषाम् राजधानी आसीत् ?
- (4) शास्त्रार्थे केनतया विमर्शः भवति स्म ?
- (5) शास्त्रार्थे विजयिजनाय राजा किम् अयच्छत् ?

4. (A) नीचेना त्रणुभांथी कोर्षपणु ते प्रश्नोनां जवाज आपो :

8

Answer any **two** questions out of **three** :

(1) वर्तमानकाण आत्मनैपदनां प्रत्यय लभो.

Write the recognition form of present tense आत्मनैपद.

(2) वन् (नपु.)ना इप लभो. (1 थी 4 विभक्ति)

Write forms of वन् (नपु.) (1 to 4th case)

(3) पठ् धातुना ह्यस्तन भूतकाण परस्मैपदना इप लभो.

Write down forms पठ् an affix (प्रत्यय) of ह्यस्तन भूतकाल.

(B) नीचेना तेभांथी कोर्षपणु अेक प्रश्नो जवाज आपो :

6

Answer any **one** question out of **two** :

(1) कृदन्तनां प्रकार जणुावी, संबंधक कृदन्त अेटले शुं ? उिदाहरणु साथे समजवो.

Write the types of participle. What is ground ? Explain with illustrations.

(2) संधि अेटले शुं ? संधिना प्रकार जणुावी प्रत्येकना ते उिदाहरणु आपो.

What is संधि ? Specify difference of संधि and give two illustrations of each.

5. नीयेनामांथी कोर्षपण सात प्रश्नोना उत्तर लणो.

14

Answer any **seven** of the following questions :

(1) त्रिसप्तति अने त्रयोविंशति शब्द संख्याको डेटलाभो अंक दशवि छे ?

Which number of word digit is stated by त्रिसप्तति and त्रयोविंशति ?

(2) गुरु चतुर्थी विभक्तिनुं रूप लणो.

Write the form of गुरु (4th case).

(3) माईकोटीर्यीगनी कोर्षपण भे मर्यादाओ जणुवो.

Explain any two limitations of micro-teaching.

(4) रूप ओणभावो – लिखतु

Identify the form – लिखतु.

(5) संस्कृतमां व्यंजननी संख्या डेटली छे ?

How many व्यंजन are in the Sanskrit ?

(6) कोऽहम् शब्दको संधिविग्रह लणो.

Write the संधि विग्रह of कोऽहम्.

(7) अनुनासिक व्यंजन लणो.

Write the nasal Vowel.

(8) विद्यार्थी सरण संस्कृतमां वांयता शीभे तेना भे विशिष्ट हेतु लणो.

Write down any two specific objectives of ‘The student become able to read simple Sanskrit’.

(9) आगमन-निगमन पद्धति अटले शुं ?

What is the Inductive – Deductive method ?

(10) ‘विद्यार्थीओ छन्दोभङ्ग गान करे’ आ प्रवृत्ति कया हेतु साथे संकणायेल छे ?

‘Students become able to sing with ridham, this activity is related to which objective ?

_____